

पृष्ठ १ बाट त्रिमशः

प्रतिवेदन लेखनकै...

बयानका क्रममा उन्हाँहरूले सबैले हाल मर्तसियामा रहेका भनिएका जिवीलाई सरकारले किकाउन सकेमा सहकारीमा अहिंसाको आधा समस्या हल हुने तर्क पनि गरेका छन्।

तर, जिवीको पकाउ भएको छैन। उनी कहाँ छन् भने सुइंको प्रसिरीले पापेको छैन। यसअघि गृहमन्ती छाँदा लाभिङ्गानेले जिवी मर्तसियामा रहेको थाहा भएको र उनको लोकेसन द्याचार्यमत गरेको दावी गरेका थिए। माओवादी नेता नारायणकारी श्रेष्ठ गृहमन्ती भएका बोले भने उनको सरकारले नै जिवीलाई फरार गराएको टिप्पणी गरेका थिए। तर, गृहमन्ती हुँदा आफना पूर्वव्यापारिक साफेदारसमेत रहेका जिवीलाई पकाउ गर्न सकेन। यहीवीच थापा संयोजक रहेको छानविन समितिले प्रतिवेदन लेखन थालेको हो।

समितिलाई चारवटा क्षेत्रिकाराम रहेर छानविन गर्न आवादेश छ। सहकारी संस्थाहरूमा देखिएको संकट तथा यससँग जिर्दिएको कानुनी र सुरक्षण र प्रयोजन एवं वित्तीय प्रणालीमा नियमन, सुरक्षितक्षण र पारावर्तीसंस्थामा अध्ययन गरी सुकाव दिने समितिको पहिलो क्षेत्रिकारा हो।

समस्यामा परेका सहकारी संस्थाका बचतकर्ताको बचत रकमको सुरक्षा गर्न, जोखिममा रहेको तथा दुरुपयोग भएको बचत रकम छिटो र सहज ढांगले फिता गर्न दोस्रो अधिकार हो।

सहकारी विभाग र समितिले सार्वजनिकस्त सहकारी व्यवस्थापन अन्तर्गत सार्वजनिक गरेका अनुमती-१ मा उल्लेख भएका सहकारायतका सहकारी संस्थामा देखिएको समस्या समाचारको प्रयास र ती सहकारीमा आवढ बचतकर्ताको बचत सुरक्षा र फिताको प्रक्रिया कहाँ पूँगो को छ सोको अध्ययन विश्लेषण गरी अविलम्ब बचत फिताको उपायसहितको सुकाव दिने अन्तर्गतको छ।

सहकारी संस्था सदस्य एवं बचतकर्ताकार अनुमती संस्थामा जम्मा गरिएको रकम हिनामिना, अपचलन, अनुचलन तेवेको नेपाली नोकासानी पुऱ्याउने गोरखा मिडिया नेटवर्क प्रलिलाग्यत अन्य कम्पनी वा संस्थाहरूमा प्रवाह भएको रकमको स्थिति, सो रकम गैरकानुनीरूपमा प्रवाह भए/नभएको प्रतिवेदन बुझाउने अन्तिम कार्यभार समितिको छ।

समिति भने त्यसबोला गठन भएको हो, जतिबोला सहकारी ठाँगी आरोपी लाभिङ्गाने गृहमन्ती थिए। कांगेसको चर्को द्वावरपछि उत्त समिति गठन भएको हो। लाभिङ्गाने जिवीलाई छानविनको दावामा त्याउँ भूल्भू उद्देश्यले समिति गठन गरिएको हो। उनीहरूले विभिन्न सहकारीको रकम गोरखा मिडियामार्फत ग्यालेको टिर्मीमा लगानी भएको र त्यसबोला प्रबन्ध निर्देशक रहेकोले सहकारी ठाँगीमा लाभिङ्गानेको संलग्नता जोडिएको हो।

पोखरिस्थित सुर्यदर्शन सहकारीमा समस्या देखिएपछि महानगरले गठन गरेको टोलीले १८ हजार ३०० बचतकर्ताको एक अर्ब ३५ करोड रुपैयाँ ठाँगी भएको निष्पर्व निकालेको थिए। ठाँगी आरोपमा सञ्चालक असर पूँजान गर्न पकाउ परे भने अन्य ४४ जना फरार भए। सोही सहकारीवाट ठाँगीको भावै पूँडिले दिएको उजुरीका आधारमा अनुमतीनाले सुरु हुँदा समाप्ति लाभिङ्गानेको नाम आएको हो।

जिवीले भने सुर्यदर्शन सहकारीको ७८ करोड भन्नाले अवसर प्राप्त भए पनि उपलब्धि हातपार्न समय लानेछ।

मैष अवसर प्राप्त भए पनि उपलब्धि हातपार्न समय लानेछ।

तृष्ण परिस्थिति सोचेजस्तो लक्ष्य प्राप्तिमा विलम्ब हुनेछ।

मिथुन मान्यजनको मार्गदर्शन अनुचित लानेछ।

कर्क परिस्थितिवश विवादास्पद जिम्मेवारी बहन गर्नुपर्छ।

सिंह शुभचिन्तकहरूसो साथले काममा उत्साह जानेछ।

कन्या समय फुर्सदिलो रहनाले भेटघाट गर्न अवसर हुनेछ।

तुला आफैन बेहोसीले नोकासान पुर्याउला।

वृश्चिक कही काम रोकिनाले रकम हातलागी नहुन सक्छ।

धनु रोकिएका काम बन्नाले उत्साह जानेछ।

मकर कमजोरीले कही समस्या उब्बाए पनि कार्य सम्पादन।

कुम्भ धर्मकर्म र सेवामूलक काममा प्रवृत्त गराउनेछ।

मीन परिवन्धले अप्दयारो स्थिति नियम्याउन सक्छ।

आजको राशिफल

आचार्य श्री स्वामी धुव, माइडु मेनेजमेन्ट गुरु
इन्टरनेशनल एस्टोलोजिकल फोरम
सापेक्ष, काठमाडौं, नेपाल
फोन : ९८४९५१२५५२,
Email: dhruvswamig@gmail.com

सोमवार, २४ भद्रे, २०८१

मैष अवसर प्राप्त भए पनि उपलब्धि हातपार्न समय लानेछ।

तृष्ण परिस्थिति सोचेजस्तो लक्ष्य प्राप्तिमा विलम्ब हुनेछ।

मिथुन मान्यजनको मार्गदर्शन अनुचित लानेछ।

कर्क परिस्थितिवश विवादास्पद जिम्मेवारी बहन गर्नुपर्छ।

सिंह शुभचिन्तकहरूसो साथले काममा उत्साह जानेछ।

कन्या समय फुर्सदिलो रहनाले भेटघाट गर्न अवसर हुनेछ।

तुला आफैन बेहोसीले नोकासान पुर्याउला।

वृश्चिक कही काम रोकिनाले रकम हातलागी नहुन सक्छ।

धनु रोकिएका काम बन्नाले उत्साह जानेछ।

मकर कमजोरीले कही समस्या उब्बाए पनि कार्य सम्पादन।

कुम्भ धर्मकर्म र सेवामूलक काममा प्रवृत्त गराउनेछ।

मीन परिवन्धले अप्दयारो स्थिति नियम्याउन सक्छ।

प्रहरी तथा एम्बुलेन्स

प्रहरी कन्ट्रोल क्रहरी

जिल्ला प्रहरी (काठमाडौं)

जिल्ला प्रहरी (ललितपुर)

जिल्ला प्रहरी (भक्तपुर)

आक्रमिक प्रहरी सेवा

परोपकार एम्बुलेन्स सेवा

विशालबजार एम्बुलेन्स सेवा

रेडक्स एम्बुलेन्स सेवा

ललितपुर रेडक्स एम्बुलेन्स सेवा

अध्यालय सेवा केन्द्र

बाल हेप्लाइन नेपाल

बालालिका खोजतालास समन्वय केन्द्र

१००

४२६१९४५ / ४२६१७०

५५१०२०७

६६१४८२१

४२२६९५९

४२४११११

४२२०८०१४

५५१५५६६

४४२४४४७

१०१८

४२२६००६

१०४

४२२६१००६

४४२६०७६७

४४२६०७६७

४४२६०७६७

४४२६०७६७

४४२६०७६७

४४२६०७६७

४४२६०७६७

४४२६०७६७

४४२६०७६७

४४२६०७६७

४४२६०७६७

४४२६०७६७

४४२६०७६७

४४२६०७६७

४४२६०७६७

४४२६०७६७

४४२६०७६७

दामोदरकुण्डका तीर्थयात्रीलाई आवास र सञ्चारको समस्या

■ सञ्चोष गौतम

म्याही- आवास र सञ्चार सुविधाको अभावमा मुस्ताङको हिन्दू तथा बौद्ध धर्मावलम्बीहरूको साक्षा तीर्थस्थल दामोदरकुण्डमा भक्तजन र पर्यटकलाई समस्या भएको छ। समुद्री सतहबाट पाँच हजार मिटर उचाइमा रहेको दामोदरकुण्ड मुस्ताङको लो-धेवे दामोदरकुण्ड गाउँपालिकाको बडा नं ४ मा पर्दछ। भौगोलिकरूपमा विकट, दर्गम र बस्तीदेखि टाढा उच्च हिमाली क्षेत्रमा रहेको दामोदरकुण्ड र यहाँ जाने पदमार्गमा होटल तथा लज छैनन्।

दुईवटा डाँडा पार गरेर दामोदरकुण्ड पुग्ने तीर्थयात्री धर्मशालामा बास बस्तुपूर्ण। लो-धेवे दामोदरकुण्ड गाउँपालिकाले धिमीठाई र दामोदरकुण्डमा दुई वर्षअघि बनाइएको भवामा दाताको सहयोग जटाएर असारेखि भौमीको दोस्रो सातासम्म निशुल्क भक्तजन तथा आवास सुविधायसहितको धर्मशाला सञ्चालन भएको छ।

धर्मशालाका कर्मचारी कर्म रेखे गुरुडले अधिक र जनशक्ति अभावका कारण दुई महिनासम्बन्धीय दृढ़ समय धर्मशाला सञ्चालन गर्न नसक्न तीर्थयात्री र पर्यटकलाई समस्या भएको छ, उनले भने, 'देवराती डामोदरकुण्डसम्म मोबाइल फोन सेवाको पहुँच नहुँदा सूचना आदानप्रदानका साथै लेक लागेर विरामी हुने तीर्थयात्रीको उद्धार गर्न समस्या भएको छ।' विरामीको उद्धार गर्न चिठी लेखे पठाउनुपर्ने वाध्यता रहेको उनको भनाइ छ। दामोदरकुण्डको धर्मशालाको व्यवस्थापन गर्ने आएका याराका टार्सी गुरुडले दाताले पठाएको र दिने खायानले नुपर्ने, मौसमले साथ नदिने भएकाले दुई महिनासम्बन्धीय दृढ़ समयसम्म धर्मशाला सञ्चालन गर्न गरिएको वराए। 'गत वर्ष चार हजारको हाराहारीमा तीर्थयात्रीहरू पुगेको दामोदरकुण्डमा यसपालि तीन हजारको हाराहारीमा आएका छन्,' भने, 'अधिनियेत खेत उपल्लो मुस्ताङ भ्रमण गर्न अध्यागमन विवाहावट १० दिनका लागि ५०० डलर तिरेर अनुमति लिनुपर्ने नीतिगत व्यवस्थाका कारण थोरामात्र विदेशी आउँदैन्।'

म्याहीको नाच्याडका मोहन पुर्जाको अगुवाइमा दामोदरकुण्डको धर्मशालामा दाल, चामल, तरकारी र पीठो व्यवस्थापन हुँदै आएको छ। धिमीठाईमा दुईजना एकजना कर्मचारीलाई दैनिक ५०० रुपैयाँ ज्याला दिएर दुई महिना राख्ने एिएको गुरुडले जानकारी दिए।

गत हप्ता दामोदरकुण्ड पुगेको काठमाडौंका सर्वोत्तम ढाकाले धर्मशाला बन्द भएकाले आफै खाने, वस्ते सामानको बन्दीवस्ती गर्नुरेको बताए। लो-धेवे दामोदरकुण्ड गाउँपालिकाको बडा नं ४ का वडाव्यक्ष भयाड छ्वास गुरुडले धर्मशाला सञ्चालनको समय अवधि लम्घाउनुपर्ने र मोबाइल फोन

रुपमा पुग्ने गर्दछन्। तलाउको छेउमा बौद्ध धर्मावलम्बीको छ्योर्तेन पनि छ। नान्जकोको पहाड बौद्ध धर्मका लामाले लगाउने टोपी आकारको छ।

दामोदर हिमशंखलाको फेरीमा रहेको यस स्थल धार्मिक र प्रूक्तिको मनोरम संगम हो। मौसम र वातावरणीय हिसाबले जेठेखि साउनसम्म दामोदरकुण्ड जान उपयुक्त हुँछ। पाँचवटा कुण्ड रहेको दामोदरकुण्ड स्नानका लागि जनैपूर्णिमा र चैतै दसैका दिन भक्तजन धैँचो लाग्ने गर्दछ। कुण्ड वरिपरि कुशको हरियाली छ। उच्च भूमागमा पाइने यहाँको कुशको विशेष धार्मिक महर्त्ता छ।

कठिनपूँ प्रयात्रा गरेर दामोदरकुण्ड पुगेपछि, यहाँको प्राकृतिक सुन्दरताले सबै दुख र कपट भुलाईदिने हालै त्यहाँ गएर आएका बैनी नगरपालिका-३ का राम्जी सुवैरीले बताए। वरपरका सेता हिम चुचुरोले धेरिएको दामोदर कुण्डको उपत्यका सुन्दर र मनमोहक देखिने जनले उल्लेख गरे। रासस

प्रतिधोडा १० हजार रुपैयाँ शुल्क तरिन्पूर्य। धोडामार्फत तीर्थयात्रीलाई दामोदरकुण्ड लाने ल्याउने गर्दै आएका धाराका पेमाञ्चिरिड गुरुडले आवासका साथै सञ्चालको पनि असुविधा रहेको बताए। 'जेठेखि असारेखि भौमीको दोस्रो सातासम्म निशुल्क भक्तजन तथा आवास सुविधायसहितको धर्मशाला सञ्चालन भएको छ।

कर्मचारीका कर्म रेखे गुरुडले अधिक र जनशक्ति अभावका कारण दुई महिनासम्बन्धीय दृढ़ समय धर्मशाला सञ्चालन गर्न नसक्न तीर्थयात्री र पर्यटकलाई समस्या भएको बताए। 'धर्मशाला सञ्चालन नहुने समयमा दामोदरकुण्डमा आउने तीर्थयात्री र पर्यटकले खान, बस्त दुःख व्यवहार्नुपरेको देखा हार्मीलाई चिन्ता लाई,' उनले भने, 'देवराती डामोदरकुण्डसम्म मोबाइल फोन सेवाको पहुँच नहुँदा सूचना आदानप्रदानका साथै लेक लागेर विरामी हुने तीर्थयात्रीको उद्धार गर्न समस्या भएको छ।' विरामीको उद्धार गर्न चिठी लेखे पठाउनुपर्ने वाध्यता रहेको उनको भनाइ छ। दामोदरकुण्डको धर्मशालाको व्यवस्थापन गर्ने आएका याराका टार्सी गुरुडले दाताले पठाएको र दिने खायानले नुपर्ने, मौसमले साथ नदिने भएकाले दुई महिनासम्बन्धीय दृढ़ समयसम्म धर्मशाला सञ्चालन गर्न गरिएको वराए। 'गत वर्ष चार हजारको हाराहारीमा तीर्थयात्रीहरू पुगेको दामोदरकुण्डमा यसपालि तीन हजारको हाराहारीमा आएका छन्,' भने, 'अधिनियेत खेत उपल्लो मुस्ताङ भ्रमण गर्न अध्यागमन विवाहावट १० दिनका लागि ५०० डलर तिरेर अनुमति लिनुपर्ने नीतिगत व्यवस्थाका कारण थोरामात्र विदेशी आउँदैन्।'

म्याहीको नाच्याडका मोहन पुर्जाको अगुवाइमा दामोदरकुण्डको धर्मशालामा दाल, चामल, तरकारी र पीठो व्यवस्थापन हुँदै आएको छ। धिमीठाईमा दुईजना एकजना कर्मचारीलाई दैनिक ५०० रुपैयाँ ज्याला दिएर दुई महिना राख्ने एिएको गुरुडले जानकारी दिए।

गत हप्ता दामोदरकुण्ड पुगेको काठमाडौंका सर्वोत्तम ढाकाले धर्मशाला बन्द भएकाले आफै खाने, वस्ते सामानको बन्दीवस्ती गर्नुरेको बताए। लो-धेवे दामोदरकुण्ड गाउँपालिकाको बडा नं ४ का वडाव्यक्ष भयाड छ्वास गुरुडले धर्मशाला सञ्चालनको समय अवधि लम्घाउनुपर्ने र मोबाइल फोन

सेवा विस्तारको अंतआवश्यक अस्त्रोपयोग त्रिवेत्र लाई प्रयोग गर्ने अस्त्रोपयोग पहल गरेका छौं। कालीगण्डकी नदीको उद्यानसम्म गर्न ओत जुटाउने दर्शन र स्नान गर्नाले पृथ्ये र आव्याप्तिका सन्तुष्टि मिल्नुका साथै मनोकांक्षा पूरा हुने जनविश्वास छ। कालीगण्डकी नदीमा मात्र पाइने शालियाम शिलालाई हिन्दू धर्मावलम्बीले भगवान् विष्णुको

अवधिनियोग यात्रा गरेर दामोदरकुण्ड पुगेपछि, यहाँको प्राकृतिक सुन्दरताले सबै दुख र कपट भुलाईदिने हालै त्यहाँ गएर आएका बैनी नगरपालिका-३ का राम्जी सुवैरीले बताए। वरपरका सेता हिम चुचुरोले धेरिएको दामोदर कुण्डको उपत्यका सुन्दर र मनमोहक देखिने जनले उल्लेख गरे। रासस

प्रतिधोडा १० हजार रुपैयाँ शुल्क तरिन्पूर्य। धोडामार्फत तीर्थयात्रीलाई दामोदरकुण्ड लाने ल्याउने गर्दै आएका धाराका पेमाञ्चिरिड गुरुडले आवासका साथै सञ्चालको पनि असुविधा रहेको बताए। 'जेठेखि असारेखि भौमीको दोस्रो सातासम्म निशुल्क भक्तजन तथा आवास सुविधायसहितको धर्मशाला सञ्चालन भएको छ।

कर्मचारीका कर्म रेखे गुरुडले अधिक र जनशक्ति अभावका कारण दुई महिनासम्बन्धीय दृढ़ समय धर्मशाला सञ्चालन गर्न नसक्न तीर्थयात्री र पर्यटकलाई समस्या भएको बताए। 'धर्मशाला सञ्चालन नहुने समयमा दामोदरकुण्डमा आउने तीर्थयात्री र पर्यटकलाई खान, बस्त दुःख व्यवहार्नुपरेको देखा हार्मीलाई चिन्ता लाई,' उनले भने, 'देवराती डामोदरकुण्डसम्म मोबाइल फोन सेवाको पहुँच नहुँदा सूचना आदानप्रदानका साथै लेक लागेर विरामी हुने तीर्थयात्रीको उद्धार गर्न समस्या भएको छ।' विरामीको उद्धार गर्न चिठी लेखे पठाउनुपर्ने वाध्यता रहेको उनको भनाइ छ। दामोदरकुण्डको धर्मशालाको व्यवस्थापन गर्ने आएका याराका टार्सी गुरुडले दाताले पठाएको र दिने खायानले नुपर्ने, मौसमले साथ नदिने भएकाले दुई महिनासम्बन्धीय दृढ़ समयसम्म धर्मशाला सञ्चालन गर्न गरिएको वराए। 'गत वर्ष चार हजारको हाराहारीमा तीर्थयात्रीहरू पुगेको दामोदरकुण्डमा यसपालि तीन हजारको हाराहारीमा आएका छन्,' भने, 'अधिनियेत खेत उपल्लो मुस्ताङ भ्रमण गर्न अध्यागमन विवाहावट १० दिनका लागि ५०० डलर तिरेर अनुमति लिनुपर्ने नीतिगत व्यवस्थाका कारण थोरामात्र विदेशी आउँदैन्।'

म्याहीको नाच्याडका मोहन पुर्जाको अगुवाइमा दामोदरकुण्डको धर्मशालामा दाल, चामल, तरकारी र पीठो व्यवस्थापन हुँदै आएको छ। धिमीठाईमा दुईजना एकजना कर्मचारीलाई दैनिक ५०० रुपैयाँ ज्याला दिएर दुई महिना राख्ने एिएको गुरुडले जानकारी दिए।

गत हप्ता दामोदरकुण्ड पुगेको काठमाडौंका सर्वोत्तम ढाकाले धर्मशाला बन्द भएकाले आफै खाने, वस्ते सामानको बन्दीवस्ती गर्नुरेको बताए। लो-धेवे दामोदरकुण्ड गाउँपालिकाको बडा नं ४ का वडाव्यक्ष भयाड छ्वास गुरुडले धर्मशाला सञ्चालनको समय अवधि लम्घाउनुपर्ने र मोबाइल फोन

स्वतंत्र दामोदरकुण्ड जान र आउन आफै खाने, वस्ते सामानको बन्दीवस्ती गर्नुरेको बताए। लो-धेवे दामोदरकुण्ड गाउँपालिकाको बडा नं ४ का वडाव्यक्ष भयाड छ्वास गुरुडले धर

प्रभाव दैनिक

National Daily

सम्पादकीय

इपिजी प्रतिवेदनमा

कूटनीतिक दबाव बढाऊ

नेपाल-भारतबीच खुला सीमा एक हजार दद० किलोमिटर छ। खुला सीमाको दुरुपयोग अन्तर्राष्ट्रीय अपराधमा संलग्नहरूले गरिरहेका छन्। तस्करी, चेलीबेटी बेचबिखनलगायत समस्या खुला सीमाकै कारण भइरहेको नेपालस्थित सुरक्षा निकायहरूको निष्कर्ष छ। नेपाली भूमि मिचिने क्रम पनि भारतीय पक्षबाट भइरहेको छ।

इतिहासको विभिन्न काण्डुखण्डमा नेपाल-भारतबीच थुप्रै असमान सन्धि-सम्झौता भएका छन्। ती सन्धि सम्झौताहरूको पुनर्वलोकनको खाँचो छ। यिनै सूलभूत विषयलाई सम्बोधन गर्नेगरी २०७२ सालमै नेपाल र भारत सरकारले प्रबुद्ध व्यक्ति समूह (इपिजी) गठन गरेका हुन्। समूहले २०७५ सालमा प्रतिवेदन तयार गर्यो। तर, अझैसम्म उक्त प्रतिवेदन भारतीय प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीले बुझेका छैनन्, जसले गर्दा प्रतिवेदन दराजमै अनिकएको छ।

मोदीले प्रतिवेदन नबुझेको अवस्थामा नेपालले के गर्छ? समष्टि छैन। यसबारे प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओली मौन छन्। यसअघि तत्कालीन प्रधानमन्त्री पुष्टकमल दाहालले भने भारतले प्रतिवेदन नबुझे नेपाल एकलैले बुझ्ने र सार्वजनिक गर्ने चेतावनी दिएका थिए।

प्रबुद्ध समूहको नेपाल संयोजक डा. भेषबहादुर थापा पनि भारतीय प्रधानमन्त्रीले प्रतिवेदन नबुझे सम्भले सार्वजनिक गर्नुपर्ने पक्षमा छन्। हुन पनि प्रतिवेदनमा के छ? आमनागरिकको जानकारीका लागि प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्नेपर्छ। तर, त्यसअघि ओली सरकारले भारतीय समकक्षी मोदीलाई प्रतिवेदन बुझ्न कूटनीतिक माध्यमको प्रयोग गरी तयार पार्नुपर्छ। किनभने ओलीको मन्त्रिपरिषदमा परराष्ट्रमन्त्री डा. आरजु राणा छिन्। जो भारतको संस्थानपक्षनिकट नेपाली नेतृ मानिन्छन्। त्यही भएर राणालाई कूटनीतिक माध्यमार्फत मोदीलाई प्रतिवेदन बुझ्न सकारात्मक बनाइन्पर्छ। यदि, उनले कुनै पनि हालतमा जस्ताको तस्तै प्रतिवेदन नबुझे नेपालले एकतर्फी बुझ्न सक्ने अवस्था छ। त्यसका लागि पनि नेपाल तयारी हुनुपर्ने देखिन्छ।

इपिजी प्रतिवेदनमा नयाँ सन्धिवाट सन् १९५० को असमान सन्धि प्रतिस्थापन गर्नुपर्ने सुझाव दिइएको छ। एकअकार्को देशमा लामो समय बस्ने नेपाली तथा भारतीयलाई सन्धिअनुसार के-के सुविधा दिने विषयमा पनि सम्भमा छलफल भएको थिए। नेपाल-भारतको सीमालाई नियमन तथा अनुगमन गर्नेबाटे निकै महत्वपूर्ण सुझावहरू छन्। यसमा भारतीय नागरिकलाई लक्षित गरेर नेपालले परिचयपत्र वा पासपोर्ट नै लागू गर्नुपर्ने प्रतिवेदनमा भनेको छ। यी सुझावहरू उल्लिखित प्रतिवेदन बुझेका कार्यान्वयन गरिए नेपाल-भारत सीमा समस्या समाधान हुन्छ। त्यसैले सरकारको प्राथमिकता यसतर्फ हुनुपर्छ।

■ श्रीराम श्रेष्ठ

मो

तीराम भट्टको जन्म पिता दयाराम भट्ट र माता रिपुर्मार्दी देवीका कोखबाट वि.स. १९२३ भद्र २५ मा काठमाडौंको भोसिङ्गो टोलमा भएको हो। उनलाई (वि.स. १९२३-१९५३) मध्यकालीन नेपाली साहित्यका युगीन व्यक्तित्व मानिन्छ। उनी पाँच वर्षकै उमेरमा बनारसमा बसी फारसी स्कूलमा अध्ययन गरी गजल लेख्न प्रेरित भए। त्यसैले पन्नालाल नामक वस्ताज सिताखादसंग संगीत र गीत गायनको तालिम पर्न लिएका थिए।

उनी शान्त, मिलनसार, आँटिला र उत्साही स्वभावका व्यक्ति थिए। त्यसैले उनका कोही पनि द्वेष व्यक्ति थिएनन्। उनले पर्हेनरको हकमा प्रायः धोती, कोट र टोपी लगाउन मन पराउथे भने औपचारिक शिक्षाको रूपमा प्रवेशिका उत्तीर्ण गरी स्नातकोत्तरसम्मको अध्ययन गरेका थिए।

भाषा, साहित्य, कला, संस्कृत, पत्रकारिता र समाज सेवाको क्षेत्रमा उनले पुस्याएको योगदान अन्तर्न्त्र प्रशंसनीय छ। उनी छ-साल भाषाका जाता थिए। यिनै शुभार्थका नामक नायिकाको उच्चारण गरेका छन्।

विभिन्न भाषानुवादका आधारमा भक्ति, स्तुति र वीताको व्यक्तित्व वर्णनमा सीमित रहेको प्राथमिककालीन नेपाली साहित्यलाई नयाँ मोड दिने ऐतिहासिक कार्य उनैबाट भएको हो। मध्यकाल र शृंगारिक धाराको विजारोपण उनैबाट भएको थिए।

उनले आँफूले मात्र कविता लेखेनन, अरुलाई पनि कविता लेख ग्रन्तिहार्ता दिए। बनारस र काठमाडौंमा रहेको मोटीरामले आँफूसांग मन मिले साहीहरूको समूह खडा गरेको थिए। त्यसलाई मोतीमण्डली भनिन्छ। मोतीरामको नेपाली साहित्यप्रतिको भुक्ताको गर्दा नेपालका साथै प्रवासमार्गमेत प्रभाव पर्न गएको थिए।

मोतीराम भट्ट आफ्नो मातृभाषालाई कसरी व्यापकता दिने भन्ने सोचमा थिए। त्यस समयमा हिन्दुस्तानमा ४० हजार नेपालीको बसायास रहेको थिए। ती प्रवासमा रहेको नेपालीहरूले जनही एक-एक रूपैयाँसाथ दिए भने पनि ४० हजार रूपैयाँ उड्ने र त्यही क्रममें आफ्नो सोचलाई पूर्णता मिलेन तर्क राख्ये।

उनका कृतिहरूमा खण्डकाव्यतर्फ पिक्कूल, उपाचारित्र, प्रहलाद भक्तिकथा तथा गजेन्द्रमोक्ष, कविता संग्रहतार्फ पञ्चक प्रपञ्चक तथा मनोद्वेष ग्रन्थ द्वारा र गजल संग्रहका वर्णनमा उत्तम र अद्वितीय अवसर दिएको थिए। त्यसैले उनको कृति उनले लेखेका अन्य कृतिमा नाटकतर्फ शकुन्तला (१९४४), प्रियवर्षीका (१९४५), प्रवार्ती (१९४५ अपूर्ण), हस्त अफ्रोज ए दिल उर्दमा र आध्यानतर्फ गुलसनोबर (१९४६) हुन्। उनले लेखेका कृति कुन सालमा प्रकाशन भएको हो भन्ने खुल आएको छैन।

नेपाली साहित्यका विभिन्न विद्यामा कलम चलाएका उनका साहित्यिक कृतिहरूमा शृंगारिकता, कोराणिकता, व्याधिता, योलिकता जस्ता उच्च विशेषताहरू पाइन्छन्। मोतीरामका कवितामा नरनारीको सुरक्षा, मायाप्रीति, भेटाटर, विछेडजस्ता भावहरू समीक्षण भएको छ। भट्टको केन्द्रीय काव्य प्रवति वा विशेषता शृंगारिकता वा शृंगार प्रयोगात हो। कवितार मोतीराम प्रकृतिप्रेमी थिए। फुर्सदको समयमा बनजागल, सुन्दर बोला, खोलानाला, भरना आदि स्थानमा गर्दै आनन्द लिए। एक समय बसन्त चूतुमा आफ्ना भासीभाइहरूसँग बैठे घम्मा गराको थिए। बोलेका भासा रंगींची फूल, फलमा रस लिन लागेको भमरा, हरिया बोटिरुला, यरीधरीका चराहरूको चिरावर आवाजले माहित भई त्यसै बेला भ्रम गीत लेखे-

सरस झूल वसन्त आज आयो

मध्यकरले सुख आज धेरो पायो
कलि कलि दुली बेलि वेस चमेली
रस लिड मस्त भए अहो नवोती।

मोतीराम भट्ट मनपर्ने नारीलाई आफ्नो वशमा राज्ञ व्यतीर्ण गर्दै। योन नारी जीवनलाई सुखमय बनाउने सोच थान्ने उनी योनिहरूसँग बैठे त्यसैले नारीलाई शृंगारिकता दिए। योनिहरूसँग बैठे त्यसैले नारीलाई शृंगारिकता दिए।

मोतीराम भट्ट नारीलाई आफ्नो वशमा राज्ञ व्यतीर्ण गर्दै। योन नारी जीवनलाई सुखमय बनाउने सोच थान्ने उनी योनिहरूसँग बैठे त्यसैले नारीलाई शृंगारिकता दिए। योनिहरूसँग बैठे त्यसैले नारीलाई शृंगारिकता दिए।

मोतीराम भट्ट नारीलाई आफ्नो वशमा राज्ञ व्यतीर्ण गर्दै। योन नारी जीवनलाई सुखमय बनाउने सोच थान्ने उनी योनिहरूसँग बैठे त्यसैले नारीलाई शृंगारिकता दिए। योनिहरूसँग बैठे त्यसैले नारीलाई शृंगारिकता दिए।

मोतीराम भट्ट नारीलाई आफ्नो वशमा राज्ञ व्यतीर्ण गर्दै। योन नारी जीवनलाई सुखमय बनाउने सोच थान्ने उनी योनिहरूसँग बैठे त्यसैले नारीलाई शृंगारिकता दिए। योनिहरूसँग बैठे त्यसैले नारीलाई शृंगारिकता दिए।

मोतीराम भट्ट नारीलाई आफ्नो वशमा राज्ञ व्यतीर्ण गर्दै। योन नारी जीवनलाई सुखमय बनाउने सोच थान्ने उनी योनिहरूसँग बैठे त्यसैले नारीलाई शृंगारिकता दिए। योनिहरूसँग बैठे त्यसैले नारीलाई शृंगारिकता दिए।

मोतीराम भट्ट नारीलाई आफ्नो वशमा राज्ञ व्यतीर्ण गर्दै। योन नारी जीवनलाई सुखमय बनाउने सोच थान्ने उनी योनिहरूसँग बैठे त्यसैले नारीलाई शृंगारिकता दिए। योनिहरूसँग बैठे त्यसैले नारीलाई शृंगारिकता दिए।

मोतीराम भट्ट नारीलाई आफ्नो वशमा राज्ञ व्यतीर्ण गर्दै। योन नारी जीवनलाई सुखमय बनाउने सोच थान्ने उनी योनिहरूसँग बैठे त्यसैले नारीलाई शृंगारिकता दिए। योनिहरूसँग बैठे त्यसैले नारीलाई शृंगारिकता दिए।

मोतीराम भट्ट नारीलाई आफ्नो वशमा राज्ञ व्यतीर्ण गर्दै। योन नारी जीवनलाई सुखमय बनाउने सोच थान्ने उनी योनिहरूसँग बैठे त्यसैले नारीलाई शृंगारिकता दिए। योनिहरूसँग बैठे त्यसैले नारीलाई शृंगारिकता दिए।

मोतीराम भट्ट नारीलाई आफ्नो वशमा राज्ञ व्यतीर्ण गर्दै। योन नारी जीवनलाई सुखमय बनाउने सोच थान्ने उनी योनिहरूसँग बैठे त्यसैले नारीलाई शृंगारिकता दिए। योनिहरूसँग बैठे त्यसैले नारीलाई शृंगारिकता दिए।

मोतीराम भट

